

סמכותם של רבני חב"ד ומנהלי המוסדות

הרב יעקב הלוי הורוביץ

זכינו ונשמעים כיום יותר ויותר דיבורים בכון של אהבת ישראל ואחדות החסידים. הקריאות הללו נשמעות מכל גווני הקשת של ציבור חסידי חב"ד המייצגים את מגוון הדעות בחב"ד. מיותר לומר שזוהי מגמה מבורכת ביותר שיש למהר וליישם אותה לפני שתתפוגג. מן הראוי, איפוא, להקדיש שימת לב להתעוררות חשובה זו, ולברר את דעתו של הרבי בנושא.

בשיחת קודש הידועה "בואו ונחשב חשבוננו של עולם", ממוצש"ק פ' תרומה ב' אדר תשמ"ח¹, קבע הרבי:

ע"פ תורה - הסמכות נתונה ומסורה לבית דין צדק "מאן מלכי רבנן", ובפרט כד"צ של רבני לייבאוויטש . . . ולכן בכל ענין וענין - הן בענינים הפרטיים והן בענינים הכלליים כו' - יש להתנהג ע"פ הוראת הבד"צ של רבני לייבאוויטש בכל מקום ומקום, שעל ידם נמשכים ומתגלים פסקי התורה . . . נגלה דתורה ופנימיות התורה במציאות העולם, כולל גם ביחס לפעולה על אומות העולם...

ובשיחה אחרת שנשא הרבי² חידד יותר את הדברים, וכה היו דבריו:

הקב"ה הבהיר שמתן תורה יפעל שני ענינים: (א) "למען ישמע העם בדברי עמך", (ב) "וגם בך יאמינו לעולם"³, והיינו, שמתן תורה יחזק אצל בני ישראל את האמונה ש"משה אמת ותורתו אמת"⁴. . . זהו חיזוק ונתינת כח לדבר, שבכל הזמנים שלאחרי זה צריכים כל הענינים להיות ע"י משה.

ועד"ז בנוגע למנהיגי ישראל שלאחרי משה, כמ"ש⁵ "ובאת גו' אל השופט אשר יהי בימים ההם", "אפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו, אתה צריך לשמוע לו", "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין"⁶, שכיון שנתמנה לשופט, צריך לציית אליו, ועד ש"יפתח בדורו כשמואל בדורו"⁷.

ואע"פ שטוען שיפתח הוא פוחז וריק, ובמילא שייכים אליו רק פוחזים וריקים⁸, אבל הוא, להיותו בן אברהם יצחק ויעקב, הרי הוא למעלה ממנו, ולמה יצטרך לציית ליפתח?! – בשלמא אילו הי' כמו שמואל, או לכל הפחות כמו תלמידי שמואל, אזי הי' צריך לציית אליו, אבל למה עליו לציית ליפתח?! – הנה כל החשבונות אינם נוגעים: כיון שהקב"ה הושיבו בראש ועשאו למנהיג, צריך לציית אליו!

כדי להבין בצורה נכונה ובהירה את דברי הרבי בנוגע למה שיש ללמוד מיפתח, מהראוי להתבונן באישיותו של יפתח ובמה שארע עמו, ע"פ הכתובים ומסורת חז"ל. ובכן, מעיון קל במקורות כבר נראה שכל ביאתו לעולם ויחוסו של יפתח הי' די "מפוקפק" (בלשון המעטה), כמפורש בכתוב⁹ שהי' "בן אשה זונה", היינו שהוא בא לעולם ע"י מעשה אסור שלא מקובל בחברה מתוקנת ונורמטיבית. ואכן החברה ובני משפחתו הגיבו על כך בהתאם, וגרשוהו מביתם ומנחלתם. יפתח ברח למקום אחר,

¹ נדפסה בהתוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 403.

² בש"פ יתרו, מבה"ח אדר ראשון, ה'תשל"ג. בהוצאת ועד הנחות בלה"ק, אות יב.

³ יתרו יט, ט.

⁴ תנחומא קרח יא. וראה ב"ב עד, א. וש"נ.

⁵ פ' שופטים יז, ט ובפרש"י.

⁶ פרש"י שם, יא.

⁷ ר"ה כה, רע"ב.

⁸ ראה ס' שופטים יא, ג.

⁹ שם שם, א ואילך.

ושם התלקטו אליו אנשים ריקים ויצאו עמו. יפתח שהי' גבור חיל מתבקש ע"י זקני גלעד לצאת למלחמה נגד בני עמון המציקים לישראל. הוא ניאות לעשות כן, אך לא לפני שנודר נדר לה' "אם נתון תתן את בני עמון בידי, והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי לקראתי בשובי בשלום מבני עמון והיה לה' והעליתיהו עולה".

יפתח אכן ניצח במערכה והכה את בני עמון "מכה גדולה מאד", ובבואו אל ביתו "והנה בתו יוצאת לקראתו בתופים ובמחולות", כראוי למנצח. אך שוד ושבר, יפתח נזכר בנדר שנדר "והיה כראותו אותה ויקרע את בגדיו ויאמר אהה בתי הכרע הכרעתי ואת היית בעוכרי, ואנכי פציתי פי אל ה' ולא אוכל לשוב".

השקפת חז"ל על הענין היא נוקבת וחדה, שלילית ביותר. וכך אמרו במדרש תנחומא¹⁰:

יפתח הגלעדי מפני שלא היה בן תורה איבד את בתו. אימתי בשעה שנלחם עם בני עמון ונדר . . . "והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי . . . והיה לה' והעליתיהו עולה", באותה שעה היה עליו כעס מן הקב"ה, אמר: אילו יצא מביתו כלב או חזיר או גמל היה מקריב אותו? לפיכך זימן לו בתו, כל כך למה - כדי שילמדו כל הנודרים הלכות נדרים וקונמות שלא לנהוג טעות בנדרים".

ולהלן במדרש מבארים חז"ל כיצד קרה שלא התירו לו את נדרו המוזר והמעוות: "והנה בתו יוצאת לקראתו ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו ויאמר אהה בתי וגו' ולא אוכל לשוב - והלא פנחס (שהי' ממקבלי התורה המיוחדים מפי משה רבינו, וממעתיקי השמועה ומעבירי' לדורות¹¹) היה שם, והוא אומר לא אוכל לשוב? אלא פנחס אמר אני כהן גדול בן כהן גדול ואיך אלך אצל עם הארץ, יפתח אמר אני ראש שופטי ישראל ראש הקצינים אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט, מבין תרווייהו אבדה ההיא עלובתא מן עלמא...".

עוד מספרים חז"ל (בתנחומא שם) על הויכוח שהבת האומללה, שאגב היתה גם בתו היחידה, התווכחה עם יפתח: "כיון שבקש לקרבה היתה בוכה לפניו, אמרה לו בתו: אבי, יצאתי לקראתך בשמחה ואתה שוחט אותי?! שמא כתב הקב"ה בתורה שיהו ישראל מקריבין לפני הקב"ה נפשות אדם . . . מן הבהמה ולא מן האדם?!...".

ולאחר שהוא לא אבה לשמוע לה, "אמרה לו הניחני וארד אצל בית דין שמא ימצאו פתח לנדרך . . . הלכה אצלם ולא מצאו פתח . . . העלים הקב"ה את ההלכה שלא ימצאו פתח להתיר לו את נדרו, עלה ושחטה. ורוח הקדש צווחת: נפשות הייתי רוצה שתקריב לפני? - אשר לא ציויתי ולא עלתה על לבי!"

עונשו של יפתח על הרצח המזעזע שביצע בבתו היחידה הי', שהוא מת בנשילת איברים - "בכל מקום שהיה הולך אבר נשול ממנו (ע"י שחין¹²) והיו קוברין אותו, הדא הוא דכתיב¹³ וימת יפתח הגלעדי ויקבר בערי הגלעד, בעיר גלעד אין כתיב כאן אלא בערי הגלעד"¹⁴.

ויש לשים לב לדברי הרבי בשיחה הנ"ל, ש"כיון שהקב"ה הושיבו בראש ועשאו למנהיג, צריך לציית אליו!", דוק בלישני: מנהיג ולא רב. שכן דמותו של יפתח מתגלית לנו בבהירות מן המקורות הנ"ל, שהוא לא הי' רב ולא תופש ישיבה, לא צורב ולא בעל מעמד רוחני כלשהי, אדרבה, ההיפך הוא הנכון ובצורה קיצונית למדי: אמנם הוא הי' גבור חיל אך נטול מעלות רוחניות, רש בתורה ועושק את הדלים (תנחומא שם).

נראה שהי' בו ביפתח צירוף מוזר וקטלני של אנוכיות, רדיפת כבוד מדומה והשפלת הזולת ("אשפיל עצמי ואלך אצל "הדיוט" לבקש התרה?!"), יחד עם רשעות ("עושק את הדלים") וטפשות¹⁵, ובכל זאת

¹⁰ בחוקתי ה. ועד"ז בגמרא תענית ד, א. ועוד.

¹¹ ראה הקדמת הרמב"ם למשנה תורה.

¹² רש"י שופטים יא, לט.

¹³ שם יב, ז.

¹⁴ ילקוט שמעוני שם רמז סח. ועוד.

קבעו רז"ל שיש לציית לו. וכדברי הרבי הנ"ל: "כמ"ש "ובאת גו' אל השופט אשר יהי' בימים ההם", "אפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו, אתה צריך לשמוע לו", "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין", שכיון שנתמנה לשופט, צריך לציית אליו, ועד ש"יפתח בדורו כשמואל בדורו".

מדברי הרבי אלו מובנת השקפתו ודעתו בכל הנוגע לענין ההנהגה שלנו, חסידי חב"ד, בתקופה שלאחר ג' תמוז. שגם אם יש למישהו השגות על דרגתם וקומתם הרוחנית של הרבנים חברי בית הדין של רבני חב"ד

- אף שהם בודאי תלמידי חכמים ומורי צדק נוהגים ביושר וכוונתם לשמים, אך אולי אינם בדרגת הרבנים בדורות שלפנינו. כפי הידוע שישנה ירידת הדורות בכל הדורות, וגם בדורות שלפנינו היתה בעי' כזו ביחס לדורות שלפניהם, כמפורש בגמרא¹⁶ -

וגם אם לא נראים בעינינו נכונים, מעשיהם, או השקפת עולמם, של מנהיגי המוסדות הרשמיים שהרבי מינה בעצמו, מ"מ כיון שאלו הם מינויים של הרבי (כולל המינויים שנעשו ע"י מי שנתמנו על ידו, בבחי' שליח עושה שליח עד מאה שלוחים, כדברי הרבי הידועים בזה¹⁷), ברור שאסור לנו להשיג גבולם ועלינו להכפיף קומתנו ולציית להם בכל הנוגע לדברים שהם בתחום סמכותם.

אם ננהג כך, יתקיים בנו פתגם אדמו"ר הצמח צדק: "אל"ף בי"ת – אחדות (או אהבה) ברכה", וככל שנשתדל בזה יותר ותגדל האחדות כך תגדל הברכה בגשמיות וברוחניות¹⁸, ונזכה להתגלות משיחנו מיד. נאו.

לתגובות: horoy770@gmail.com

---

¹⁵ פרקא דרבינו הקדוש, בבא דשלשה אות רמד (נדפס בגנזי ירושלים (זורטהיימר) ח"ב (ירושלים, ה'תש"ס) ע' (ב).)

¹⁶ ראה במסכת ראש השנה (כה, ב), על הפסוק (קהלת ז, יו"ד): "אל תאמר . . . שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה".

- "שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם, לומר לך: ירובעל בדורו כמשה בדורו, בן בדורו כאהרן בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו - ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור הרי הוא כאביר שבאברים".

ובתוספות שם: "שהימים הראשונים היו טובים מאלה ולכך יש לשמוע לראשונים יותר מן האחרונים, אל תאמר כך דאין לך אלא שופט שהי' בימיו".

וברש"י שם: "אל תאמר . . . שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה . . . שאי אפשר שיהו אחרונים כראשונים".

¹⁷ ראה לקוטי שיחות חכ"ה ע' 341. חכ"ט ע' 366. ספר השליחות ע' 288 ואילך. ובכמה מקומות.

¹⁸ ע"פ אגרות קדש ח"ט ע' רכה. ח"י ע' עו.